

Bröd, vin och det tredje steget

Nattvarden är gudstjänstens kanske mest kroppsliga handling. Vi reser oss, går fram, bär bägaren, knäböjer, äter och dricker. I den här predikan följer vi denna enkla måltid genom Swedenborgs återkommande mönster: ändamål, orsak och verkan – kärlek, vishet och handling. Brödet och vinet står för det goda och det sanna som kommer från Herren. Men nattvarden får sin fortsättning först när det vi tar emot också blir vårt eget och tar form i det vi gör. Det tredje steget sker därför inte bara vid altaret, utan i veckan som följer.

Läsningar:

Johannesevangeliet 6:53–56:

Jesus svarade: "Amen, amen säger jag er: Om ni inte äter Människosönens kött och dricker hans blod, har ni inte liv i er. Den som äter mitt kött och dricker mitt blod har evigt liv, och jag skall låta honom uppstå på den yttersta dagen. Ty mitt kött är verklig mat och mitt blod är verklig dryck. Den som äter mitt kött och dricker mitt blod förblir i mig och jag i honom.

Jakobs brev 2:14, 17:

Mina bröder, vad hjälper det om någon påstår sig ha tro men saknar gärningar? Kan väl en sådan tro frälsa någon? [] Tron i sig själv död, när den är utan gärningar.

Sann kristendom # 702

Herrens kropp och brödet betyder det gudomligt goda som kommer ur hans kärlek, och allt det goda som hör till kärleken till nästan. Herrens blod och vinet betyder den gudomliga sanning som kommer ur hans vishet, och all den sanning som hör till tron. Att äta dem betyder att göra dem till sina egna.

Brödet och vinen

Om en liten stund skall jag välsigna brödet och vinet. Jag bryter brödet här framme, i silverskålen, medan ni ser på. Så tar jag nattvarden själv.

Sedan reser ni er ur bänken, tar en liten silverbägare med er på vägen upp, och knäböjer vid altaret med bägaren i handen. Jag ger er brödet. Jag håller vinet i bägaren medan ni knäböjer. Ni äter, ni dricker, ni går tillbaka och sätter er.

Några få rörelser. Ungefär en minut eller tre. Det är det mest kroppsliga vi gör tillsammans under en hel söndagsgudstjänst.

Tänk efter hur mycket av allt det andra som händer som stannar inuti oss. Psalmerna sjunger vi med andras ord. Under predikan sitter ni stilla medan tankarna går sina egna vägar, och jag som pastor ser bara ansikten. Det mesta vi gör här är osynligt arbete.

Och så kommer nattvarden och begär något av våra kroppar. Av min först: händer som bryter brödet inför allas ögon. Sedan av era: ben som bär er fram. Steg som måste tas. Silver som hämtas på vägen. Knän mot altarringen. Bröd som äts. Vin som dricks.

Herren hade kunnat ge oss en tanke att tänka till minne av honom. Han gav oss istället en måltid att äta.

Det säger något om hur han arbetar, och det är det jag vill att vi bär med oss härifrån. Hos Gud rör sig allting utåt. Kärleken möter visheten, visheten leder till handling, och i handlingen landar saken. Nattvarden är det mönstret, gjort så enkelt att en människa kommer fysiskt i kontakt med det Gudomliga.

Låt oss gå igenom de tre stegen. Sedan ska jag be er om att ta det tredje.

Mönstret

Swedenborg är envis på en punkt: Gud är en. En enda Gud, och i honom finns ett trefald. Han skriver:

Det finns en gudomlig trehet av Fader, Son och helig Ande, och dessa tre är ett såsom själ, kropp och verksamhet hos människan.

Sann kristendom # 166

Många av er kan det här utantill. Själ, kropp och verksamhet — ändamål, orsak och verkan — orden går av sig själva efter alla år. Just därför tar jag upp dem

igen, för en sanning man kan utantill är den lättaste att gå förbi. Och sitter ni här för första gången i dag, så är det här alltihop, sagt så enkelt jag förmår:

Vi har en själ — det vi vill, det vi älskar, det vi vänder oss mot. Vi har en kropp — det som ger viljan form, redskapet, tanken och handen. Och vi har en verksamhet — det vi faktiskt gör i världen, det som andra märker. Ändamålet är att det som kärleken vill ska bli något. Orsaken är visheten som vet hur. Verkan är nyttan som blir gjord. Samma tre finns i varje sak som blir till.

Vi vill att någon vi håller av ska ha det bättre: det är ändamålet, själen i saken. Vi tänker ut hur — vi ringer, vi erbjuder skjuts, vi bakar något: det är orsaken, formen. Och så gör vi det. Det är verkan.

Alla tre behövs, och det tredje är avgörande. Ett ändamål som stannar i teorin förblir teori. En orsak som stannar vid en tanke är endast en god idé. Först i verkan finns saken till — i världen, för någon annan.

Jakob säger det rakare än jag kan säga det:

Så är också tron i sig själv död, när den är utan gärningar.

Jakobs brev 2:17

Altaret

Se nu på altaret framför er, för där ligger två av de tre.

För det första: Brödet i skålen. Kristi lekamen. Swedenborg läser det som den gudomliga kärleken — det goda självt, Herrens vilja mot oss. Det är ändamålet.

Själen. Att brödet är osyrat hör hit: surdegen är det falska som jäser i en människa och får henne att svälla, och det osyrade brödet är kärleken given ren, sådan den är hos honom.

För det andra: Vinet i bägaren. Kristi blod. Den gudomliga sanningen — den gudomliga visheten, den som ger kärleken sin form, det som visar oss hur ett liv ska levas. Det är orsaken. Kroppen.

Brödet betecknar Herrens gudomliga goda, och vinet hans gudomliga sanna.

Sann kristendom # 702

Och så finns det ett tredje, och det ligger utanför altaret. Ni bär själva fram det: den tomma silverbägaren i handen.

Tänk på den ett ögonblick. Brödet bryter jag. Vinet håller jag. Bägaren bär ni — hela vägen upp, tom, och hela vägen tillbaka igen. Jag kan fylla den. Att dricka gör ni själva.

Det tredje är att ni faktiskt tar emot det som Herren ger och äter och dricker.

Att äta betyder i Ordet alltid mer än att äta. Det betyder att göra något till sitt — att ta in det så att det blir en del av den som tar emot. Därför väljer Herren det starkaste ordet han har, och han säger det med full kraft:

Den som äter mitt kött och dricker mitt blod förblir i mig och jag i honom.

Johannesevangeliet 6:56

Att tänka på honom är gott. Att röras av honom är gott. Här talar han om något mer: att ta in honom, så att hans liv blir vårt.

Det kallas tillämpandet. Och det är nattvardens tredje steg — verkan, nyttan, handlingen. Det som gör de två första till något verkligt.

Var det tredje steget sker

Och nu kommer det – kanske – obekväma. Jag säger det rakt ut: Tillämpandet sker på tisdag.

Vid altarringen tar vi emot. Det är gott, det är nödvändigt, och det är på riktigt. Men mat blir till kropp långt efter måltiden, under de timmar och dygn som följer, tyst, medan man håller på med annat. Så är det med det som ligger på altaret också. Vi reser oss från altarringen med något inom oss som ännu har ett arbete kvar att göra.

Nattvarden fullbordas i veckan som kommer.

Den fullbordas i det samtal vi har varit rädda för att ta, och nu tar.

Den fullbordas i det arbete vi gör ordentligt fastän ingen kontrollerar det.

Den fullbordas i det vi väljer att tåga med, fastän vi hade rätt.

Den fullbordas i telefonsamtalet till den vi har skjutit upp att ringa i månader.

Det är där brödet blir kropp. Det är där kärleken, som är Herrens, och sanningen, som är Herrens, blir verklig i oss — därför att vi gjorde något med dem.

Swedenborg är sträng här, och det är en nyttig stränghet: kärlek och tro visar sig i nyttan för nästan. Där nyttan finns, finns kärleken och tron. Ett träd känns igen på sin frukt.

Ett förslag

Låt mig därför komma med en utmaning. Innan ni går fram: bestäm en liten sak. En enda. En sak som ryms i den här veckan. Ett namn. En handling. Ett datum.

Ta upp bägaren med den saken i tanken. Knäböj med den. Ta emot brödet med den, låt vinet hällas i medan ni håller den. Och gör den sedan, innan nästa söndag kommer.

Då har nattvarden verkligen blivit verklig.

Kärleken är Herrens. Sanningen är Herrens. I nyttan blir Herren verklighet i våra liv.

Amen.